

Tvungen lønnsnemnd i historisk perspektiv

Åmund Arup Seip

Demonstrasjon mot
arbeidsgivernes lockout i 1924.

Johan Castberg
var en aktiv tilhenger av en
arbeidstvistlov, men valgte
å gå ut av regjeringen da
Venstre ville foreslå å
innføre tvungen voldgift.

Det er «en bydende plikt for statsmagterne at gjøre, hvad gjøres kan, for at hindre en indre økonomisk krig, som truer med yderligere at svække statens og dens borgeres motstandskraft i en vanskelig og alvorlig tid» (Ot.prp. nr. 44 (2016) s. 2).

*Thygesen
copi*

Konrad Nordahl

Finn Dahl

Tvungen lønnsnemnds funksjon

---

1. Hindre store ødeleggende konflikter – verne liv og helse
2. Disiplinere organisasjonene innenfor et lønnspolitisk samarbeid

Rettedal-doktrinen 1981

- Regjeringen skal ikke gripe inn for å forhindre *utbrudd av arbeidskamp*.
- Regjeringen kan gripe inn senere, etter en *konkret vurdering av faktiske skadevirkninger*.
- Begrunnelsene for statlig inngrep ble viktigere

Bruk av tvungen lønnsnemnd 1990-2022

	Tvungen lønnsnemnd
Privat	13
Kommune	5
Staten	3
Helse	16
Olje	11

- Rikslønnsnemnda 54 saker
- 15 Lockout/lockoutvarsel

Tvungen lønnsnemnds funksjon

---

1. Hindre store ødeleggende konflikter – verne liv og helse
2. Disiplinere organisasjonene innenfor et lønnspolitisk samarbeid
3. Avslutte arbeidskampen

Kritikken fra ILO

- 1962
  - 1982
  - 1984, 1986, 1991 (Olje)
  - 1986 (lærere)
  - 1992 (LOK/FO)
  - 1994
  - 2004 (heismontører)
  - 2006 (finans)
  - 2012 (olje)
  - 2014 (vaskeri)
  - 2018 (NSF-NHO)
- ILO er kritisk til statlige inngrep
  - Unntak for «essential services»

Hva går kritikken ut på?

- Er det feil vurderinger av regjeringen? Er de politiske?
- Er det feil vurderinger av Helsetilsynet?
- Er det for lite informasjon samlet inn før beslutningen tas?
- Er det feil ved lovgivningen, slik at den ikke sikrer streikerett?
- Er det feil eller mangel ved regelverket som partene har blitt enige om?

Foto: Paul S. Amundsen/Utdanningsforbundet

[Vis mer](#)

Utdanningsforbundet har behandlet over 3.000 søknader om dispensasjon fra streiken

Så langt har Utdanningsforbundet mottatt om lag 3.000 søknader om dispensasjon fra lærerstreiken. Rundt 90 prosent blir innvilget.

Publisert onsdag 21. september 2022 - 12:44

Arbeidsgivere kan søke om dispensasjon for ansatte som er tatt ut i streik dersom skolen mener liv og helse eller andre hensyn taler for at vedkommende må tas inn i jobben som lærer.

- I skrivende stund har [Utdanningsforbundet](#) behandlet godt over 3.000 søknader om dispensasjon fra streiken.

Norge

Vestland fylke fikk avslag på søknad om streikefritak for åtte skoler

NTB

24. sep. 2022 12:23 – Oppdatert 24. sep. 2022 12:23

Vestland fylke fikk avslag på søknaden om dispensasjon fra lærerstreiken for samtlige lærere ved de åtte videregående skolene som først ble tatt ut i streik.

Bildereferanser

- Gunnar Knudsens regjering. no.wikipedia.org
- Konrad Nordahl. [Stortinget.no](https://stortinget.no)
- Finn Dahl. Oslo-bilder. Creative Commons.